

Generalul Gabriel Marinescu

Polițistul Regelui Carol al II-lea

Autor

Comisar-șef de poliție

Florin Șinca

editura

Miidecărți

Bragadiru - 2018

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
GAVRILĂ.....	11
CRONOLOGIE	16
 PARTEA I: ONOARE.....	21
1.1 FIU DE ÎNVĂȚĂTOR	23
1.2 „BOGĂȚIA LOR ȘI SĂRĂCIA NOASTRĂ”	26
1.3 TREI FRAȚI, TOȚI GENERALI	35
1.4 ATANASIA	39
1.5 PE FRONT, ÎN LINIA ÎNTÂI	44
1.6 GABRIEL MARINESCU ȘI CULTUL EROILOR.....	51
 PARTEA A II-A: HOMO REGIUS	55
2.1 COLONELUL MARINESCU ȘI LOVITURA DE STAT A PRINCIPELUI CAROL	57
2.2 MEMBRU AL CAMARILEI REGALE	71
2.3 „RĂZBOI CIVIL ÎNTRE STAT ȘI NAȚIUNE”. DUȘMAN AL LEGIONARILOR.....	86
2.4 PREFECT AL POLIȚIEI CAPITALEI.....	100
2.5 UN „INTERVIEW” CU PREFECTUL POLIȚIEI.....	119
2.6 CTITOR DE CLĂDIRI ALE POLIȚIȘTILOR.....	124
2.7 ÎN LOC SĂ FIE SCHIMBAT PREFECTUL POLIȚIEI, CADE MINISTRUL	134
2.8 CHESTIUNI PROFESIONALE	140
2.9 SFORAR PE SCENA POLITICĂ ȘI NU NUMAI.....	147
2.10 EPISODUL 1935	156

2.11 JUDECĂTORIA POLIȚIEI.....	158
2.12 PREȘEDINTE AL CLUBULUI „VENUS” BUCUREȘTI.....	160
2.13 PREȘEDINTE AL FEDERAȚIEI ROMÂNE DE FOTBAL - ASOCIAȚIE.....	169
2.14 SUBSECRETAR DE STAT ȘI MINISTRU DE INTERNE. DICTATURA REGALĂ.....	173
2.15 O PREMIERĂ: CONGRESUL INTERPOL DE LA BUCUREȘTI (1938).....	191
2.16 CÂND TEZAUURUL POLONEZ SE AFLA ÎN ROMÂNIA.....	195
2.17 GAVRILĂ ȘI CULTUL PERSONALITĂȚII.....	198

PARTEA A III-A: SIC TRANSIT GLORIA MUNDI..... 205

3.1 COLABORATORI, SUBORDONAȚI.....	207
3.2 INGRATUL STĂPÂN ÎI DĂ CU PICIORUL CREDINCIOSULUI SĂU CÂINE.....	211
3.3 OPINIILE LUI GAVRILĂ MARINESCU DESPRE SFÂRȘITUL EPOCII CARLISTE.....	221
3.4 NOAPTEA SFÂNTULUI BARTOLOMEU.....	229
3.5 HISTORIA MAGISTER VITAE EST.....	240

PARTEA I

ONOAARE

1.1 FIU DE ÎNVĂȚĂTOR

Cel ce avea să urce treptele ierarhiei militare până la gradul de general, să ajungă prefect al Poliției Capitalei, secretar de stat, președinte al F.R.F., ministru de Interne și unul din puținii intimi ai regelui Carol al II-lea, cu care juca poker și ciocnea ouă roșii la Palatul Regal, pentru a sfârși violent, ciuruit de gloanțele legionarilor într-o celulă mucegăită de la „Penitenciarul București” din comuna Jilava (jud. Ilfov), s-a născut la 7 noiembrie 1886 în satul Tigveni⁸.

Este o veche așezare argeșeană atestată documentar la 28 octombrie 1528, printr-un hrisov emis de cancelaria domnească și iscălit de domnitorul Radu de la Afumați, pentru mănăstirea de la Curtea de Argeș. Localitatea este situată la 12 km vest de Curtea de Argeș, pe drumul spre Râmnicu Vâlcea, într-o zonă deluroasă, unde se află și o culă ridicată de boierii Brătieni în secolul al XVIII-lea, cu destinație schimbată de comuniști în 1948, mutilată de ignoranți după 1989⁹, și pământuri ale boierilor Bălteni. Mănat de porniri nobile, un maior, Teodor Brătianu (1812-1884), a ridicat pentru săteni, prin 1860-1865, o școală din cărămidă, care va fi renovată de generalul Gabriel Marinescu și de frații săi în 1939.

⁸ Situată în partea de vest a Dealurilor Argeșului, în depresiunea omonimă, la poalele de vest ale Culmii Tămașu, pe râul Topolog, comuna Tigveni era reședință de plasă, avea primărie, școală, hanuri, moară, dispensar, baie, trei biserici, oficiu poștal, brutărie. Comuna are astăzi opt sate, cu bisericile Sf. Nicolae (1884) și Sf. Voievozi (1816), fiind în special o zonă de tradiție pomicolă și pentru creșterea animalelor. Localitatea este situată la răscrucea a patru drumuri: de răsărit, adică dinspre Curtea de Argeș, Râmnicu Vâlcea (apus), satul Jiblea (nord) și Dădulești-Vărzari (sud).

⁹ Dintre Brătieni, Dincă (Constantin) Brătianu a trăit între 1788-1844. Este înmormântat în Biserica Domnească din Curtea de Argeș. În chip nepotrivit, s-a însurat cu o verișoară de-a treia, Anastasia (Sica) Tigveanu, probabil din satul Tigveni.

Viitorul prefect de poliție s-a născut chiar în clădirea școlii din Tigveni și și-a urmat părinții acolo unde au muncit, după cum au fost vremurile. Nu putem spune că Gavrilă a copilărit în sat. El este al Bucureștilor. Când familia ajunge în Capitală, tatăl lor avea 28 de ani, mama 27, Nae 5, Gavrilă 3, iar mezinul Victor s-a născut chiar în București. După urcarea în demnitate, Gabriel și frații săi vor avea grijă de dotarea școlii și, prin contribuția foștilor elevi, vor face un bust tatălui (respectiv fostului lor dascăl), Marin Marinescu. Iată o altă calitate a ofițerului Gabriel Marinescu: cultul pentru părinții săi, destul de rar în zilele de acum. O fotografie îngălbenită de vreme ne arată familia, laolaltă cu sătenii, în haine de sărbătoare, așezați ciucure în jurul statuii străjuite de un stejărel, chiar în fața școlii, unde apare și bătrâna lor mamă. Ce gest înălțător!

Cât a fost demnitar, Gabriel Marinescu nu-și va uita originile, ceea ce e lăudabil. Clopotele și candelabrele bisericilor din satele argeșene Tigveni și Lacuri sunt donate de el, în anii '30. Căminul cultural din Ciofrângeni ar fi de fapt ctitoria prefectului. Tigveniul a fost prima comună în care s-a introdus electricitatea încă din perioada interbelică, în 1939, cu ajutorul unui generator, ceea ce a fost o premieră în mediul rural. S-a construit un rezervor-turn de apă, un dispensar, uzina electrică, dotată cu două motoare Diesel, s-a instalat gater și darac de lână, iar în clădirile publice s-a introdus apa. O bătrână de 80 de ani, Maria Toader, își amintește că, într-una din zile, când au venit binefăcătorii lor, atunci a fost mare horă în sat, iar lumea a petrecut la han. Drumurile comunei erau pe atunci frumos amenajate tot prin intervenția prefectului, iar centrul rivaliza cu orașul, având trotuare moderne, iluminatul realizându-se cu lampadare forjate, care între timp au dispărut, așa cum a dispărut și bustul învățătorului. Cât a fost realizat din banii Marineștilor, din ai polonezilor și cât din fraudele vremii, nu putem ști. Bătrânul localnic Alexandru Predescu și o altă consăteancă și-au amintit cu mare emoție în anul 2003 de ziua în care generalul Gabriel Marinescu i-a luat la București și i-a îmbrăcat în uniforme de străjeri. După atâția ani, primul lui impuls la vederea bustului generalului a fost unul firesc, al omului simplu de la țară, care vede în toți semenii săi oameni buni: să-l îmbrățișeze și să-l sărute¹⁰.

¹⁰ Doru Bobi, *Tigveni 475 – ziua în care s-a cinstit memoria înaintașilor*, în „Argeș-Expres”, nr. 1058/ joi, 30 octombrie 2003. Cele două busturi ale generalului au ajuns la Tigveni prin bunăvoința istoricului Alex Mihai Stoenescu și a doctorului Baltă.

Respect pentru oameni și cărți

După 1989, fiul și nora prefectului au încercat să reînvie tradiția de mecenat a familiei, să cinstească memoria înaintașilor, au făcut donații școlii și comunității (primarul n-ar fi meritat), au ajutat copiii și cadrele didactice pentru petrecerea vacanței, au donat cărți, școala cu clasele I-VIII din Tigveni, construită în 1962-1964, primind acum zece ani numele „General Gabriel Marinescu”. Credem că mai potrivit era să i se dea numele tatălui acestuia, Marin Marinescu, cel care a fost dascăl aici și în alte localități, așa după cum vom observa.

1.2 „BOGĂȚIA LOR ȘI SĂRĂCIA NOASTRĂ”

Nașii de botez ai lui Gabriel Marinescu au fost Zamfir și Eufemia Goangă din Curtea de Argeș. Fiind născut în ajun de soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil (8 noiembrie), a fost botezat Gabriel, Gavriil pe stil vechi sau popular Gavrilă. Așa cum a lăsat scris Nicolae Marinescu, fratele mai mare al generalului, pe când era mic, ajungea adeseori – și cu el probabil și Gabriel – la casa familiei boierești Constantin Brătianu¹¹, a cărui soție, zice-se născută Paleologu, neavând copii, îl povățuia „cu mare afecțiune” și unde „*am simțit pentru întâia oară deosebirea între bogăția lor și sărăcia noastră*”. Așadar lipsuri, sărăcie. Credem că aceeași stare a trăit-o și fratele său, Gabriel, care a dorit cu ardoare să-și depășească această condiție destul de umilă. Și a reușit. Modul în care a făcut-o este odios.

Marin Trandafir-Marinescu
(2 ianuarie 1861 – 23 ianuarie 1931)

Familia Marinescu a fost una de condiție țărănească mijlocie, „printre gospodarii mai înstăriți”¹², dar, așa cum vom observa, toți membrii ei s-au ridicat cu mult deasupra a ceea ce le era poate sortit. Au fost acei atât de huliți

¹¹ Poate fi vorba de Constantin (Dinu) I.C. Brătianu (1866-1950), cunoscut mai ales ca Dinu Brătianu, frate al lui Ionel Brătianu, inginer cu studii la Paris, senator și deputat, ministru, președinte al P.N.L. (1934-1947). Acesta s-a căsătorit în 1907 cu Alexandrina Costinescu, fiica fruntașului liberal Emil Costinescu. De asemenea, poate fi Constantin Dumitru Brătianu (1871-1937), deputat, medic, dar acesta a avut doi copii cu Ana St. Pherekyde, nicidecum cu o Paleologu.

¹² Singurele însemnări ale familiei se datorează generalului medic Nicolae (Nae) Marinescu, fratele mai mare al prefectului, și ele s-au păstrat dactilografiate pe câteva file, abia lizibile.

Respect pentru oameni și cărți

„chiaburi”, adică țăranii care au ținut țara și au asigurat satului românesc vitalitatea la care azi abia dacă mai trage nădejde. Tatăl lui Gabriel Marinescu a fost **Marin Marinescu**, născut la 2 ianuarie 1861 în Ciofrângenii¹³, comuna vecină Tigvenilor. El provenea dintr-o familie de țărani mijlocași. Dar cine-a fost înaintea lui? Dacă ne-am întoarce puțin în timp, pe la jumătatea secolului al XIX-lea, printre gospodarii o țară mai înstăriți din satul Ciofrângenii i-am găsi pe **Marin Trandafir** (bunicul patern al prefectului, „om înalt, care pășea cu pași mășurați”), pe care-l bănuim a ști cel puțin să se iscălească, și soția sa, Stana, care se născuseră aici și trăiseră în tihna de aici. Au lăsat doi urmași. Cel mare, Marin, tatăl prefectului, la naștere, probabil printr-o eroare, a fost înregistrat în scriptele de la primărie „Marinescu”, de unde se trage numele schimbat al familiei. E vorba de vremea reformei numelor din vremea lui Alexandru Ioan Cuza, când orice Ion devine Ionescu, iar Marin – Marinescu. Deși a păzit vitele familiei și a fost trimis abia la 14 ani la școală, Marin Trandafir-Marinescu ajunge, după spusa fiului său, să fie „cel dintâi la toate clasele”. În 1878, a intrat la Seminarul Teologic din Curtea de Argeș, pe care l-a absolvit în 1882, dar și-a întristat părinții, întrucât a luat hotărârea să nu ajungă preot și „*plecând la învățătură l-a furat lumea orașelor*”. Al doilea fiu al lui Marin Trandafir și al Stanei s-a numit Gheorghe. A rămas lângă părinți și a avut urmași aici, în sat, doi băieți și trei fete. Mai multe nu știm despre el.

Tatăl viitorului prefect al poliției și ministru a fost vreme de aproape șase ani învățător, mai întâi câteva luni la școala din comuna Boișoara, jud. Vâlcea, în zona de munte, în vecinătatea Loviștei, spre Sibiu (din martie până în septembrie 1883), apoi vreme de șase ani în satul Tigveni, unde a fost și diriginte, până în martie 1889. Aici, chiar în localul școlii – azi a grădiniței din Tigveni –, i s-au născut doi din cei trei copii: Nicolae și Gabriel.

Așadar, având tatăl învățător, vom spune fără teama de a greși că cei trei fii vor avea parte de o educație aleasă pentru acele vremuri, de un climat familial cât se poate de sănătos și, desigur, de sprijin în cariera armelor și cea medicală, pe care le vor urma. Învățătorul satului era om însemnat

¹³ Satul Ciofrângenii se află la poalele munților, pe malul drept al pârâului Topolog, la aprox. 5 km de comuna Tigveni. Este un sat de oameni „*sprinteni, vioi, muncitori și luptă din greu cu cultura pământului care este foarte sărac; cei mai mulți se îndeletnicesc cu cultura pomilor*” (Nae Marinescu).

atunci, pe când acum, în vremea democrației integrale, trăiește o viață și o însemnătate de toată ocară, în orice regim politic postdecembrist. În orice caz, credem că, dacă Marin Marinescu nu se muta la București în 1889, cu toată educația, probabil că fiul său Gabriel nu ar fi ajuns niciodată ministru și, în general, frații Marinescu nu ar fi urcat toate treptele ierarhiei militare, iar eu n-aș fi scris acum despre ei. Cu toate că satul românesc a dat țării multe personalități, până să urce acestea au avut de străbătut drumuri mai anevoioase decât cei de la oraș.

După plecarea din Tigveni, tatăl său a urmat un periplu pe la mai multe școli, așa cum au fost dorințele lui de mai bine și ordinele Ministerului Instrucțiunii. De pildă, în 1889 a fost institutor (învățător superior) la Școala Primară de Băieți nr. 1 din Oltenița, județul Călărași¹⁴ și tot în acest an, în urma promovării unui examen, ajunge institutor la Școala Primară nr. 6 din București, pe strada Popa Tatu, apoi la Școala de Băieți nr. 25 (unde rămâne între anii 1890-1894) și, în perioada 1894-1903, la Școala Primară de Băieți nr. 6 „Eufrosin Potecă” tot din București. A fost un dascăl de vocație. Crescându-și copiii, și-a făcut timp să urmeze Școala de Științe, a tipărit manuale școlare de aritmetică – aprobate de Ministerul Instrucțiunii Publice – și a făcut un curs de desen după natură cu mai mulți învățători din țară. Iată așadar un deschizător de drumuri.

A fost mutat apoi la Școala Primară de Băieți nr. 14 „Costache Aristia” din strada Francmazonă¹⁵, lângă cazarma și ulterior pușcăria Malmaison (Malmezon), unde a funcționat cea mai mare perioadă a carierei didactice, între 1903 și 1928, fiind în același timp director al Școlii de Ucenici a Primăriei Capitalei. Marin Marinescu, copilul care păzea oile și fusese dat la școală când alții încep liceul, a învățat carte cu temei și a ajuns dascăl dedicat în totalitate profesiunii sale. El s-a pensionat după 45 de ani de

¹⁴ Una dintre cele mai îndepărtate amintiri ale lui Nae Marinescu este călătoria la Oltenița cu diligența, pe o ploaie torențială, trecerea Dunării cu barca la negustorii turci din Turtucaia, ospățul după târnosirea unei biserici dintr-un sat apropiat. A fost parcă destinat ca învățătorul Marin Marinescu să ajungă într-un oraș așezat la doar 2 km de confluența Dunării cu Argeșul, râul cu afluenți și în satul lor.

¹⁵ Această stradă „Francmazonă” s-a numit ulterior Ștefan Furtună, acum Mircea Vulcănescu, fiind situată aproape de Spitalul Militar și de biserica Sf. Gheorghe-Plevna, lăcaș care s-a clădit în forma actuală în 1906-1908, chiar în vremea când Marin Marinescu era învățător la Școala „Costache Aristia”, preot paroh fiind atunci Dobre Enescu.

Respect pentru oameni și cărți

activitate didactică de frunte, la 1 septembrie 1928, cu titlul de „Inspector general onorific” și, bietul de el, a mai trăit doar trei ani după aceea. Se pare că ar fi fost și institutor la Școala de Băieți de pe strada Radu Vodă, într-o vreme când cele mai înalte clădiri de pe aici erau cunoscuta mănăstire și, alătura, biserica lui Bucur Ciobanul, cel despre care legenda glăsuiește că ar fi întemeietorul Bucureștilor.

Nu e nevoie de prea multă carte pentru a socoti câți copii i-au trecut prin mână, ce destine a marcat, câte viitoare personalități au fost modelate și de acest dascăl venit de pe meleaguri argeșene. După ieșirea lui Marin la pensie, cu ajutorul Casei Corpului Didactic și „cu mari sacrificii”, tatăl viitorilor miniștri și-a construit o casă modestă, pe strada Alexandru Depărățeanu, la nr. 39, aproape de Calea Griviței și nu departe de Gara de Nord. Casa există și azi, modificată de noii proprietari.

Amintim că în apropiere, la nr. 8, a locuit Ioan Hudiță, casă aparținând acum ginerelui său, istoricul și academicianul Dan Berindei. Marin Marinescu a căzut la pat la 2/15 ianuarie 1931, când împlinea 70 de ani, din cauza unei bronho-pneumonii și a unei hemoragii cerebrale și a răposat vineri, 23 ianuarie 1931, la prânz, așadar pe când Gavrilă era deja prefect și apropiat al regelui. A fost înmormântat cu oarece pompă, duminică, 25 ianuarie, în cimitirul bucureștean Sfânta Vineri de pe Calea Griviței (azi la nr. 202), aproape de podul Grant, când au ținut să-l conducă pe ultimul drum foarte mulți din foștii săi elevi, *„dintre care unii au ajuns în cele mai mari funcțiuni și demnități în stat”*. Era o vreme în care înaintașii se slăveau cum se cuvine. Imediat după ce a trecut la cele veșnice, fiii i-au cinstit creștinește și românește memoria, ridicându-i un monument, amplasat chiar în fața școlii din Tigveni, care acum nu mai există. Monumentul era constituit dintr-un bust de bronz așezat pe soclu de piatră, frumos ornamentat, în față având un basorelief de bronz, reprezentându-l pe învățător împreună cu câțiva copii și inscripția „MARIN MARINESCU 1861-1931”, așa cum ne lasă să vedem fotografii îngălbenite de vreme.

Din păcate, nu același lucru se poate spune și despre mormintele lui Marin și Joița Marinescu, care au fost efectiv furate. Vă vine sau nu să credeți, dar nu mai există nicio placă pe crucea care-ar trebui să amintească de părinții ce-au dat României doi miniștri și un general! Pur și simplu, prin grija ciocnilor de la cimitir și prin neglijența familiei, li s-a șters memoria.

Bine, înțelegem, trăim în vremuri în care se aprobă turnuri de sticlă lângă case de secol XIX, iar primarul general trece cu buldozerul peste clădiri de patrimoniu și se îndreaptă spre mandate fără număr! În care patriarhul îl decorează pe primarul Chiajnei, cel care de ani de zile ține vaci într-o biserică voievodală de secol al XVIII-lea! La Sf. Vineri sunt buruieni, dărăpănare, neglijență, nevoile făcute chiar la capătul mormintelor... E cimitirul unde stăpânul atotputernic al groparilor, cu ajutorul interesat al lui taica părinte și al slujbașilor primăriei, e un țigan gros, „Adi Bubă”, care-și trage jepul la doi pași de marmura ce străjuiește la capul Ilenei Sărăroiu¹⁶.

Sunt încredințat că, dacă ar vedea halul incredibil în care au ajuns mormintele părinților săi, generalul Gavrilă Marinescu ar face rapid dreptate cu revolverul, dacă nu cu mitraliera. Ce crudă și neiertătoare ironie a vieții! Să muncești o întreagă viață, să crești trei generali, dintre care doi ajunși miniștri care-au stat de-a dreapta regelui, să lași avere și urme în viață și să n-ai un loc unde un rătăcit ce-și aduce într-un târziu aminte de tine să-ți aprindă o lumânare, iată, într-adevăr, o crudă și nedreaptă soartă care nu e dată nici tâlharilor!

Sic transit gloria mundi.

Zoe Marinescu (1 aprilie 1862 – 16 septembrie 1946). Mama lui Gavrilă Marinescu a fost Joița Ionescu, căreia i s-a mai zis Zoe, născută la 1 aprilie 1862 în satul Flămânzești, județul Argeș, azi încorporat orașului Curtea

¹⁶ Mormintele lui Zoe și Marin Marinescu se găsesc la Figura 3, locurile 210 și 211, cum se intră din Calea Griviței, după administrație, a doua alee pe dreapta. În vecinătate sunt unele cu pretenții, cum este cel de marmură albă al Ilenei Sărăroiu (1936-1979), cunoscuta interpretă de muzică populară, și al actorului Ion Manolescu (1881-1959), și acesta lăsat de izbeliște. Cele două morminte unde zac Marineștii au stâlpii de cărămidă tencuită ai împrejmuirii dărămați, iar barele din țevă de oțel, vopsite negru, au fost în parte furate. Piedestalul în formă de trunchi de con a fost tencuit mai nou, oricum după așezarea monumentului original, și are în vârf o cruce de marmură albă. Pe soclu sunt lipite două plăci de marmură. Pe prima, inscripțiile, însoțite de fotografii: „Fam. C. Bondoc. C. Bondoc. Insp. G-I Șc. 1902-1965. Teodora C. Bondoc 1935-19. Silvia elevă cl. X-a Șc. Pedag. 1927-1945. Scumpii mei e puternică moartea. Ne răpune dar nu ne desparte”. Pe placa mai mică de jos, fotografiile și inscripțiile: „Fam. N. Marinescu. Năiță 1899-1971. Stela 1914-”. Alături, alte două cruci de lemn: „Georgescu Elena 1922-2000. Marinescu Steliana 20.03.1914-2000?”. Din păcate, fiul adoptiv al ministrului – și toți ceilalți, de altfel – a lăsat de izbeliște mormintele înaintașilor, iar celor din Tigveni nu le-a păsat. Se bat doar cu pumnul în piept că din mijlocul lor s-a ridicat „cineva”.

Respect pentru oameni și cărți

de Argeș, devenind un soi de suburbie. Despre ea, fiul ei, medicul Nae, spune că era a doua fiică a lui Ion și a Simei Saragaci¹⁷. Zoe s-a măritat fără avere și fără bani, însă, în cei 49 de ani de căsnicie, a dovedit mari calități sufletești. Părinții lui Gavrilă s-au căsătorit la 3 septembrie 1882 la primăria din Curtea de Argeș. Zoe a răposat la 16 septembrie 1946 în casa din strada Al. Depărățeanu nr. 39, fiind înmormântată alături de soț, la cimitirul Sf. Vineri. Nici ea nu mai are cruce. *„A supraviețuit tatălui meu și, dacă a avut mulțumirea sufletească de a-și vedea cei trei copii ai săi ajunși la cel mai înalt grad în armată, la gradul de general, și pe doi dintre ei în cea mai înaltă demnitate în stat, demnitatea de ministru, a avut însă durerea de a vedea pe copiii săi victime ale mișcărilor sociale ce au tulburat țara; a văzut pe cel de-al doilea fiu al ei omorât de legionari, iar pe ceilalți doi ridicați să fie omorâți, dar care au scăpat ca prin minune”*¹⁸. Greu mai este când un părinte își conduce pe ultimul drum un fiu!

Fratele mai mare al lui Gavrilă, generalul Nicolae (Nae), medic și ministru al Sănătății, așa cum vom vedea, avea să descrie o călătorie făcută cu căruța împreună cu frații, duși pentru prima oară de tatăl său, prin 1892-1893. Au mers de la nașii lor din Curtea de Argeș, Eufemia și Zamfir Goangă, „a căror amintire ne umple sufletul de sentimente profunde de recunoștință”, până la poalele dealului Momaia, din Subcarpații Topologului, apoi în satul Tigveni, unde au fost întâmpinați cu mare bucurie de bunica lor paternă, Stana („o femeie de statură potrivită, cu ochii ațintiți spre noi, cu mâinile încrucișate pe piept”), care nu-i cunoscuse. Nae, având atunci 8-9 ani, relatează bucuria redescoperirii universului sătesc al bunicilor lor, lângă focul din bătătură, unde „mama Stana” atârname ceanul de mămăligă: *„Noi, copiii, am și pornit prin gospodărie și, după ce am intrat în casa aceea curată, unde te îmbată mirosul de sulfină, am trecut prin grădina cu flori, grădina cu zarzavat, am intrat în casa în care erau zăcătoarele de prune și cazanul de fiert, grajdurile, eleșteul și puțul din fundul grădinii”*. A fost, din păcate, singura întâlnire a celor trei frați cu bunicii lor și avem aici un exemplu de dezrădăcinare, de copii și nepoți care nu mai pot de grijile carierei și nevoile vieții, dar uită de aspectele esențiale ale ei: bunicii, mormintele strămoșilor, casa părinților, tradițiile... Întors în sat câțiva ani mai târziu, Nae nu și-a mai găsit bunicii în viață. Odihneau deja în cimitirul satului.

¹⁷ Această informație venită tot de la Nae Marinescu este destul de neînțeles, Saragaci (menționat în alt loc, tot de Nae Marinescu, Salangaci) fiind un nume cu rezonanță turcească.

¹⁸ Însemnările lui Nae Marinescu.

În mahalalele Bucureștilor sfârșitului de veac XIX

Copil fiind, Gabriel a cunoscut foarte bine Bucureștii, copilărinte la început într-o modestă casă țărănească de pe Calea Griviței, în fața Școlii de Poduri și Șosele (construită în anul 1886, unde acum este hotelul Ibis și în apropiere de vechiul hotel acum părăsit, Grivița, care va fi și el pus la pământ și unde probabil se va ridica un hidos turn de sticlă, în moda vremii). Tatăl lor era în acea vreme învățător la o școală primară instalată într-o casă particulară de pe strada Popa Tatu, aproape de strada Chimistului. După puțin timp s-au mutat pe strada ce poartă numele boierilor Buzești, în casele unui anume Bălu, proprietate mărginită de strada Polizu și Calea Griviței, imobil aflat pe locul unde mai târziu a fost „Grădina Coșna”. Proprietatea se învecina cu un teren viran, oarecum triumphiular, cu baza spre Buzești, o latură spre str. Polizu (după numele medicului Gheorghe A. Polizu, 1819-1886) și alta spre Calea Griviței, vârful fiind pe locul hotelului Bratu de mai târziu, unde atunci era o casă locuită de niște evrei.

Familia trăia modest, într-o capitală care, la început de secol, își căuta un drum înnoitor, fără a șterge istoria cu buldozerul, cum se face în vremurile smintite de acum. În toată casa, toți cinci se îngărmădeau doar într-o cameră și o biată bucătărie strâmtă. Pe atunci, strada Polizu nu avea construcții, nu era nici măcar îngrădită. Pe o parte era teren viran, iar pe cealaltă o școală de fete și alta de meserii. Pe aici erau și viile lui Gherase, iar între acestea, pe locul str. Varnali, până spre șos. Basarab, o mică gospodărie și Școala de Poduri și Șosele, de care am amintit. Toamna, la vie se amenaja mustăria, unde, cu mare gălăgie, petreceau mai toți locuitorii dimprejur. Uneori, seara, euforic de la zaibăr, unul dintre fiii lui Bălu, artificier la Pirotehnie, aprindea artificii pe terenul viran, iar lumea se strângea ca la urs pentru a căska gura. Alteori, coborau la linia de tramvai cu un cal de pe Buzești și așezau câte o piatră pe șine. Gabriel și frații săi se luau adesea după Nicu, un deșirat pierde-vară, în redingotă și joben, cu aere de poet, care bătea străzile spre a vinde foi cu poezii compuse de el, recitându-le în gura mare – tot hălăduind, captivat de tiradele neînțelesului geniu, viitorul prefect s-a rătăcit, fiind găsit abia după câteva zile, adus de un negustor la un comisariat de poliție. A fost primul său contact cu o branșă care-i va da totul și îi va lua tot pe atât.